

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande

Stockholm 2020-04-14

Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen (Fi2020/00131/S3)

Svensk Försäkring har uppmärksammat Finansdepartementets promemoria *Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen*. Svensk Försäkring är inte remissinstans men önskar framföra följande synpunkter eftersom kvaliteten i folkbokföring och i systemet med samordningsnummer är av stor betydelse för försäkringsbranschen.

Allmänt

Försäkringsverksamheten bygger, som så många andra verksamheter, på god kundkännedom. Det är avgörande bl.a. för att kunna göra en nödvändig riskbedömning vid försäljning av försäkring, för att reglera skada när en försäkringshändelse inträffar, för att säkerställa att försäkringstagarkollektivet inte utsätts för bedrägeri och för att kunna leva upp till olika regelverk. God kundkännedom kräver att försäkringsföretagen har tillgång till korrekta uppgifter om försäkringstagaren, t.ex. dennes identitetsuppgifter. Det är således mycket viktigt att folkbokföringen innehåller korrekta uppgifter och att systemet med samordningsnummer är tillförlitligt.

Mot denna bakgrund menar Svensk Försäkring att även om flera av förslagen i promemorian i sig är bra, är det åtgärds paket som läggs fram otillräckligt. En övergripande reflektion är istället att det finns en betydande risk för att ett införande av de åtgärder som föreslås kommer att ge intryck av att systemet med samordningsnummer är mer tillförlitligt än vad det i själva verket är.

Osäkra identitetsbeteckningar vållar problem

Det förekommer idag att en och samma person har flera olika samordningsnummer. Anledning härtill är i grunden att numren tilldelas för olika ändamål och i olika sammanhang, att den enskilde inte upplyser om att denne redan har ett

samordningsnummer och att kontrollen vid tilldelning av samordningsnummer är otillräcklig. Inte ens om ett personnummer sedermera erhålls upphör tidigare samordningsnummer att gälla. Att ha flera samordningsnummer kan leda till problem både för den enskilde själv och för andra.

I sammanhang av såväl tjänstepension som andra kollektiva och privata pensionslösningar kan en enskild med flera samordningsnummer råka ut för högre avgifter eller erhålla lägre pension än vad denne är berättigad till om det inte upptäcks att det är samma person bakom de olika numren. Bristerna i systemet med samordningsnummer kan således vara till nackdel för den enskilde och är kostnadsdrivande för pensionsföretagen när de försöker minimera riskerna som systemet för med sig. Dessa kostnader kan i slutändan drabba försäkringstagarna.

En person kan vidare medvetet ha skaffat sig flera samordningsnummer för att använda i kriminella syften. Det visas inte minst av att man har iakttagit att samordningsnummer både byts och säljs mellan personer. Samordningsnummer används också i sammanhang av bilmålvakter. Det förekommer då att ett och samma samordningsnummer är registrerat för ett stort antal fordon och inte sällan finns stora skulder hos Kronofogden. Samma bilmålvakter betalar dessutom sällan trafikförsäkring för de fordon som står ställda på dem, vilket drabbar försäkringskollektivet.

För försäkringsföretagen är det viktigt att ha korrekta uppgifter om identiteten på den som är eller vill bli försäkringskund och som ovan nämnts är kundkännedom avgörande för att företagen ska kunna leva upp till bl.a. penningtvättsregelverket och internationella sanktionsbestämmelser. Brott mot sådana bestämmelser kan leda till mycket stränga sanktioner. För att exempelvis förhindra transaktioner med personer som står upptagna på sanktionslistor (t.ex. misstänkta terrorister) krävs tillgång till korrekta identitetsuppgifter. I sammanhanget kan också försäkringsföretagens kontraheringsplikt enligt försäkringsavtalslagen lyftas fram, enligt vilken ett försäkringsbolag är skyldigt att tillhandahålla konsumentförsäkringar såvida inte särskilda skäl talar däremot.

Identitetsuppgifterna kan ha betydelse för premiesättning och riskbedömning, och företagen måste naturligtvis vara säkra på till vem man betalar ut försäkringsersättning. Utan rätt identitet på försäkringstagaren är detta i princip omöjligt. Det är vidare betydligt lättare för en person med flera identitetsbeteckningar att relativt riskfritt ägna sig åt försäkringsbedrägerier, t.ex. genom dubbelförsäkring av egendom och genom att använda olika identiteter i kontakter med försäkringsföretagen. Det ger även möjlighet för personer att ägna sig åt kriminell verksamhet inom andra området, t.ex. genom att skaffa sig tillgång till byggarbetsplatser för att genomföra stölder av verktyg, maskiner och sprängmedel.

Sammanfattningsvis är det alltså mycket viktigt att försäkringsföretagen kan lita på korrektheten i en persons identitetsbeteckning.

Ytterligare och skarpare åtgärder behövs

Mot bakgrund av ovanstående menar försäkringsbranschen att det finns behov av ytterligare och skarpare åtgärder än de som presenteras i promemorian. Följande huvudpunkter kan lyftas fram.

Det behövs en tydlighet ifråga om vad samordningsnummer är och vad de inte är

Systemet med samordningsnummer har med tiden kommit att få ett bredare användningsområde i samhället än vad som från början var avsett. I konsekvens därmed har det också kommit att få en mycket högre tilltro i fråga om korrekthet än vad det rätteligen borde ha. Det är samma problematik som för de svenska körkortet som från början endast var avsedda som behörighetshandling för framförande av fordon, men istället kommit att bli en allmän legitimationshandling. Då regeringen tagit initiativ till att förbättra hanteringen och säkerheten kring svenska identitetshandlingar är det nödvändigt att det också sker en uppstramning av reglerna kring samordningsnummer som svarar mot de förbättringar som kommer att göras. I annat fall riskerar de att inte få avsedd effekt.

Det kan konstateras att den handläggning som vid tilldelandet av samordningsnummer från början var adekvat utifrån numrens användningsområde inte längre motsvarar den handläggning som borde krävas med tanke på den tilltro som systemet kommit att få. Detta är en stor och förhållandevis allvarlig brist och de åtgärder som föreslås i promemorian kommer enligt vår mening inte att vara tillräckliga för att åtgärda bristen. Även om systemet till viss del stramas upp så som det föreslås i promemorian, kommer det fortfarande att finnas svaga moment i handlägningsprocessen t.ex. då tilldelande av samordningsnummer begärs av en myndighet (se nedan). Eftersom även de ostyrkta samordningsnumren kommer att finnas kvar kommer sannolikt missuppfattningen om vad ett samordningsnummer de facto innebär också att finnas kvar. Så länge risken för denna missuppfattning kvarstår ifrågasätter Svensk Försäkring lämpligheten i att ange samordningsnumren som en identitetsbeteckning. En sådan benämning förpliktar mer i fråga om korrekthet än vad systemet idag kan garantera.

Ett sätt att förbättra systemet är att använda olika nivåer eller beteckningar för t.ex. samordningsnummer som enligt förslaget ska sökas av den enskilde själv (och som omgärdas av god kontroll) och de ostyrkta samordningsnummer som fortfarande kommer att tilldelas och som behäftas med stor osäkerhet. En sådan särskiljning av identifierade respektive oidentifierade personer skulle underlätta för försäkringsbolagen och naturligtvis även för andra aktörer i deras respektive verksamheter.

Utökad informationsutbyte kan leda till fler korrekta registrerade uppgifter

Svensk Försäkring konstaterar vidare att förslaget om skyldighet att anmäla aktuell adress bygger på hög tilltro till egenrapportering. Svensk Försäkring vill i det sammanhanget framhålla att en skyldighet att rapportera en viss uppgift utan att någon sanktion anges inte torde ha någon som helst effekt på dem som har för avsikt att missbruka systemet. Ett sätt att åstadkomma mer korrekta uppgifter

torde istället vara att vända sig till register i vilka den enskilde själv har incitament att ha korrekta uppgifter registrerade. Det kan exempelvis gälla registrerade uppgifter hos försäkringsföretag, då dessa uppgifters korrekthet i flera fall är en förutsättning för att försäkringsersättning ska kunna utbetalas. Ett utökat informationsutbyte häremellan skulle således kunna vara mer effektivt och adekvat för att åstadkomma korrekta uppgifter ifråga om samordningsnummer.

Tiden för avregistrering av samordningsnummer bör förkortas

I promemorian föreslås att ett samordningsnummer ska avregistreras efter fem år om det inte görs en anmälan om fortsatt behov. Varken i promemorian eller i Skatteverkets underliggande promemoria ges någon närmare motivering till denna tidsperiod. Svensk Försäkring ifrågasätter om tiden bör vara så lång som fem år. Den som avser att missbruka ett samordningsnummer har då god tid på sig att orsaka problem och skada. En mer begränsad tid om exempelvis två eller tre år skulle vara att föredra. För att inte tynga den administrativa processen i onödan skulle ett alternativ vara att behålla tidsperioden om fem år för de styrkta samordningsnumren, medan en tidsperiod om två eller tre år kan gälla för de ostyrkta.

Endast en myndighet bör ha helhetsansvaret för tilldelningen av samordningsnummer

Med promemorians förslag kommer det även i fortsättningen att vara möjligt för olika myndigheter att begära tilldelning av samordningsnummer. Kvaliteten i denna granskning är många gånger alltför låg och därmed en bidragande orsak till möjligheten att använda samordningsnummer för att begå bedrägerier och andra brott. Även om reglerna stramas upp kommer bedömningen av huruvida en identitet är styrkt att ligga kvar på den begärande myndigheten. Det innebär sannolikt att bedömningen kommer att skilja sig åt mellan olika myndigheter. Frågan är om det faktum att Skatteverket ska få kopior på de identitetshandlingar som den begärande myndigheten har använt sig av kommer att innebära någon skillnad i kvalitetshänseende. Svensk Försäkring menar att en så viktig uppgift måste anförtros endast en myndighet för att kvaliteten i arbetet ska kunna garanteras. Denna uppgift bör anförtros Skatteverket.

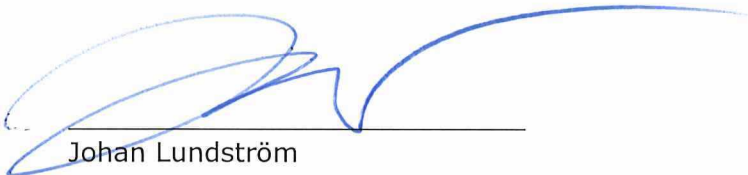
Systemet med samordningsnummer måste vidare förbättras så att det inte är möjligt att en och samma person har flera olika nummer. På något sätt måste handläggningen förändras så att det vid ansökan går att se om personen tidigare har tilldelats ett nummer. För det fall en person med samordningsnummer erhåller ett personnummer måste vidare en tydlig koppling mellan dessa göras. Som ovan nämnts föreligger annars en risk för att rättigheter gällande t.ex. pensionsförmåner inte erhålls. Svensk Försäkring menar att ett användande av biometriska data skulle möjliggöra såväl en säker identifiering som förhindra att flera samordningsnummer tilldelas och används av samma person. Det skulle även åtgärda de problem som finns vid övergången från samordningsnummer till personnummer.

Samma problematik gör sig gällande för det fall en person som tidigare fått ett samordningsnummer avregistrerat återigen är i behov av ett nummer. Det är inte tillfredsställande att kvaliteten i den kontroll som görs i en sådan situation blir beroende av vem (den enskilde själv eller myndighet) som ansöker om att avregistreringen ska tas bort.

Mer utförlig konsekvensbeskrivning behövs

Svensk Försäkring vill framhålla att en analys av förslagets konsekvenser för det privata näringslivet i stor utsträckning saknas i promemorian och därför behöver göras. Analysen bör exempelvis beröra det privata näringslivets behov av och tillgång till korrekta identitetsuppgifter för att kunna leva upp till olika regelverk i förhållande till den osäkerhet kring registrerade uppgifter som systemet med samordningsnummer idag innefattar och sannolikt kommer att innefatta även efter föreslagna ändringar.

Svensk Försäkring

Johan Lundström